

Sygn. akt: III AUa 418/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 stycznia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Ewa Naze

Sędziowie: SSA Mirosław Godlewski (spr.)

del. SSO Beata Michalska

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 17 stycznia 2014 r. w Łodzi

sprawy **A. B.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziałowi w Ł.**

o świadczenie przedemerytalne,

na skutek apelacji wnioskodawczynie

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 22 stycznia 2013 r., sygn. akt: VIII U 4179/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 418/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 października 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w Ł. odmówił A. B. prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Motywuując wydaną decyzję organ podniósł, że wnioskodawczynie nie spełniła warunku stażu albowiem na wymagane 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych udokumentowała okres wynoszący jedynie 29 lat, 6 miesięcy i 23 dni, w tym 12 lat, 1 miesiąca i 3 dni okresów składkowych, 6 lat, 5 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych, które po ograniczeniu do 1/3 udokumentowanych okresów składkowych zostały przyjęte w wymiarze 4 lat i 11 dni, oraz 13 lat, 5 miesięcy i 9 dni okresów uzupełniających.

W odwołaniu wnioskodawczynie zarzuciła decyzji błąd w ustaleniach faktycznych poprzez przyjęcie, że nie posiada wymaganego stażu, podczas gdy prawidłowo zliczone okresy wykazują staż wynoszący 31 lat, 11 miesięcy i 23 dni okresów składkowych i nieskładkowych.

Wywodziła, że organ rentowy błędnie ograniczył jej udokumentowane okresy nieskładkowe w liczbie 6 lat, 5 miesięcy i 11 dni do 1/3 udokumentowanych okresów składkowych mimo braku podstaw prawnych do takiego ograniczenia.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania powielając argumenty z uzasadnienia decyzji.

Na rozprawie w dniu 22 stycznia 2013 r. pełnomocnik wnioskodawczynie poparł odwołanie oraz wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 22 stycznia 2013 roku Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie.

Wydając przedmiotowy wyrok sąd pierwszej instancji przyjął za podstawę rozstrzygnięcia następujące ustalenia faktyczne.

A. B., urodzona (...), 18 września 2012 roku złożyła wniosek o świadczenie przedemerytalne. Ostatnio wnioskodawczynie pracowała na podstawie umowy o prace, w okresie od 20 maja 2010 r. do 2 lutego 2012 r. w PPHU (...) w K.. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę z powodu likwidacji stanowiska pracy.

Od dnia 1 marca 2012 r. do nadal wnioskodawczynie jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w P. jako osoba bezrobotna. Zasiłek dla bezrobotnych został jej przyznany na okres 6 miesięcy od 9 marca 2012 r.

Organ rentowy uznał wnioskodawczynie za udokumentowany staż ubezpieczeniowy w wymiarze 29 lat, 6 miesięcy i 23 dni, w tym 12 lat, 1 miesiąc i 3 dni okresów składkowych, 6 lat, 5 miesięcy i 11 dni okresów nieskładkowych, które po ograniczeniu do 1/3 okresów składkowych zostały przyjęte w wymiarze 4 lat i 11 dni, oraz 13 lat, 5 miesięcy i 9 dni okresów uzupełniających.

Jako okresy składkowe ZUS uwzględnił następujące okresy zatrudnienia:

- w (...) w P. od 23 lutego 1977 r. do 30 września 1981 r.,
- w Zakładach (...) od 11 listopada 1981 r. do 8 sierpnia 1986 r.,
- w PPHU (...) od 3 kwietnia 2000 r. do 15 lipca 2000 r., od 3 lutego 2003 r. do 10 lipca 2003 r., od 18 sierpnia 2003 r. do 11 grudnia 2003 r., od 8 stycznia 2007 r. do 18 października 2008 r., od 11 maja 2009 r. do 31 grudnia 2009 r., od 20 maja 2010 r. do 29 lutego 2012 r.

Jako okresy niekładkowe ZUS uwzględnił:

- okresy przebywania na urloпах wychowawczych: od 9 sierpnia 1983 r. do 7 sierpnia 1986 r. i od 16 lipca 1992 r. do 14 lipca 1995 r.,
- okresy niezdolności do pracy: od 11 grudnia 2003 r. do 31 grudnia 2003 r., od 31 grudnia 2009 r. do 19 maja 2010 r.

Jako okresy uzupełniające ZUS uwzględnił:

- okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 17 lutego 1973 r. do 22 lutego 1977 r.,
- okresy podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 2 lipca 1996 r. do 2 kwietnia 2000 r., od 16 lipca 2000 r. do 2 lutego 2003 r., od 28 lipca 2003 r. do 17 sierpnia 2003 r., od 1 stycznia 2004 r. do 7 stycznia 2007 r.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy uznał odwołanie A. B. za bezzasadne. Sąd ten podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie wnioskodawczynie spełniła warunek wieku, mając ukończony 55 rok życia. Bezspornym jest również, że spełniła warunek w postaci zatrudnienia w wymiarze co najmniej 6 miesięcy u ostatniego pracodawcy, z którym stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy, jak również spełnia pozostałe przesłanki wymienione w ust. 3 art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 roku Nr 120, poz. 1252, ze zmianami). Spór sprowadzał się do kwestii stażu, a właściwie sposobu sumowania

niespornych okresów stażowych, przede wszystkim prawidłowości przyjętej przez organ rentowy zasady, wedle której udokumentowane przez ubezpieczoną okresy nieskładkowe zostały ograniczone do 1/3 okresów składkowych, a następnie staż ubezpieczeniowy został uzupełniony okresami pracy rolniczej zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440, ze zmianami).

Zdaniem sądu pierwszej instancji art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej obliguje organ rentowy do tego by zaliczyć okresy nieskładkowe jedynie w wymiarze nie większym niż 1/3 udowodnionych okresów składkowych, o których stanowi art. 6 wyżej wymienionej ustawy. Odnosząc się zaś do oceny okresów pracy rolniczej Sąd podniósł, że w myśl art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku należy je traktować jako okresy składkowe, co oznacza, że można je zaliczyć do stażu ubezpieczeniowego dopiero jeżeli przebyte przez ubezpieczonego okresy składkowe i nieskładkowe okażą się niewystarczające. Kolejność działań matematycznych musi być zatem następująca: okresy składkowe (art. 6 ustawy emerytalnej) + okresy nieskładkowe (art. 7) – nie więcej niż 1/3 okresów składkowych z art. 6. Dopiero jeżeli tak ustalony staż ubezpieczeniowy okaże się niewystarczający organ rentowy ma prawo zaliczyć okresy wymienione w art. 10 ustawy traktując je jako okresy składkowe na potrzeby ustalenia wysokości świadczenia. Odmienna kolejność działań jest, zdaniem Sądu Okręgowego, niedopuszczalna, gdyż okresy wymienione w art. 10 stanowią swoisty zawór bezpieczeństwa na wypadek, gdyby okresy ustalone w oparciu o uregulowania art. 6 i 7 okazały się niewystarczające.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy, działając na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonej jako bezzasadne.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości apelacją A. B. zastąpiona przez profesjonalnego pełnomocnika, zarzucając mu:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych w zw. z art. 10 ust. 1 oraz art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez jego niezastosowanie przy ustalaniu prawa do świadczenia przedemerytalnego i nieuwzględnienie udowodnionych okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia przez skarżącą, a które traktowane są jako okresy składkowe,

2) naruszenie przepisów prawa procesowego, co miało wpływ na treść rozstrzygnięcia, to jest: art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie, co w konsekwencji doprowadziło do nie wyjaśnienia rozstrzygnięcia Sądu co do przyczyn zaklasyfikowania przez ZUS, a następnie przez Sąd okresów pracy w gospodarstwie rolnym przez skarżącą oraz innych okresów wskazanych w decyzji do tzw. okresów „uzupełniających”, w sytuacji gdy przepis art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazuje wprost, aby potraktować okres wskazany w art. 10 ust. 1 pkt 3 jak okresy składkowe. Brak szczegółowego uzasadnienia stanowiska Sądu Okręgowego uniemożliwia również dokonanie prawidłowej kontroli instancyjnej zapadłego rozstrzygnięcia.

Argumentując podniesione zarzuty apelant, wskazał, że organ rentowy powinien był po stwierdzeniu, że okresy składkowe i nieskładkowe ustalone na zasadach określonych art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS są krótsze od okresów wymaganych do przyznania emerytury, doliczyć zgodnie z przepisem powołanego art. 10 ust. 1 okres pracy odwołującej w gospodarstwie rolnym w wymiarze 4 lat i 5 dni do okresów składkowych ustalonych na zasadach określonych w art. 5-7 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i ustalić po ich zsumowaniu, że okresy składkowy wynoszą 16 lat, 1 miesiąc i 8 dni. Następnie, zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, organ rentowy powinien był ustalić, że okresy nieskładkowe wynoszą 5 lat, 4 miesiące i 14 dni, co przy doliczeniu wskazanych przez organ rentowy okresów od 2 lipca 1996 r. do 2 kwietnia 2000 r., od 16 lipca 2000 r. do 2 lutego 2003 r., od 28 lipca 2003 r. do 17 sierpnia 2003 r. oraz od 1 stycznia 2004 r. do 7 stycznia 2007 r. powinno dać, wraz z okresami składkowymi, sumę 30 lat, 10 miesięcy i 26 dni, a więc wystarczającą do ustalenia dla odwołującej prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W konkluzji apelacji, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie odwołania w całości i zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie skarżącej prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Okoliczności faktyczne stanowiące podstawę wydania zaskarżonego wyroku nie są sporne, a wydane na ich podstawie orzeczenie, znajduje uzasadnienie w treści obowiązujących przepisów prawa. W związku z czym, sąd drugiej instancji przyjmuje za własne dla potrzeb rozpoznania sprawy, ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji; podziela także poczynione przez ten sąd rozważania prawne.

W sprawie nie ma sporu co do tego, że podstawę prawną dochodzonego świadczenia stanowi przepis art. 2 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. nr 120 poz. 1252 ze zmianami) oraz, że wnioskodawczyni spełniła wszystkie przesłanki nabycia prawa (art. 2 ust. 3 ustawy) poza poddaną w spór przesłanką stażu, który wynosi 30 lat „okresu uprawniającego do emerytury”. We wskazanym przepisie art. 2 ustawy, zawarta też jest definicja przywołanego pojęcia. Przepis art. 2 ust. 2 ustawy stanowi, że za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153 poz. 1227 ze zmianami).

Zawarte odesłanie, odsyła do całego przepisu art. 5 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wobec czego także do treści ust. 2 tegoż przepisu stanowiącego, iż przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Wbrew wywodom apelacji, treść art. 10 ust. 1 o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych także stosowana w związku z art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, nie stanowi podstawy do równorzędnego traktowania okresów składkowych z art. 6 przywoływanej ustawy i tak zwanych okresów rolnych (uzupełniających) traktowanych jak okresy składkowe.

Wbrew twierdzeniom apelującej w orzecznictwie utrwalony jest pogląd, w myśl którego z wymienionych przepisów wyraźnie wynika zasada zaliczania okresu uzupełniającego jedynie w rozmiarze niezbędnym do przyznania prawa do określonego świadczenia. Nie budzi także wątpliwości sposób sumowania poszczególnych okresów. Wyraża się ona w tym, że najpierw uwzględnia się okresy składkowe i w odpowiednim rozmiarze okresy nieskładkowe, (art. 5 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach), a potem dopiero okresy o których mowa w art. 10 ust. 1 tejże) – o ile okresy składkowe i nieskładkowe nie dają okresu wymaganego do przyznania świadczenia. Wykładając przepis art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwrócić należy bowiem uwagę na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2004 roku wydanego w sprawie (...) UK 59/04 w którym tenże sąd podkreślił, że przepis art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) dopuszcza wyjątkowo możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym tak jak okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych.

Jak również pogląd zawarty w komentarzu do ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pod redakcją Beaty Gudowskiej (CH. Bec 2013 r. wydanie I – także legalis), w którym autorzy uznali za niedopuszczalną rozszerzającą interpretację dyspozycji art. 10 ust. 1 tejże ustawy zmierzającą do zaliczania w każdym wypadku okresów pracy w gospodarstwie rolnym zamiast wymaganych okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego. Stwierdzając, że ponieważ art. 10 ust. 1 ustawy dopuszcza jedynie wyjątkowo i w ograniczonym zakresie („w zakresie niezbędnym do uzupełnienia” wymaganego do przyznania emerytury w wypadku ubezpieczenia pracowniczego tzw. okresu składkowego i nieskładkowego) możliwość traktowania okresów pracy

w gospodarstwie rolnym „jak okresów składkowych” w ramach ubezpieczenia pracowniczego, powinien być on interpretowany i stosowany w sposób restryktywny.

W związku z powyższym prawidłowo sąd pierwszej instancji odczytał ratio legis przepisu art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdzając, że umożliwia on uzyskanie prawa do świadczenia ubezpieczonemu w sytuacji, gdy brak mu okresów składkowych i nieskładkowych określonych przepisami art. 5 – 7 cytowanej ustawy, zaś możliwe jest ich uzupełnienie przez okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników czy też okres prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w tymże gospodarstwie.

Trafnie zauważył Sąd pierwszej instancji, że w sytuacji, gdyby ubezpieczona posiadała wymagany okres składkowy i nieskładkowy, to w ogóle nie byłoby potrzeby sięgania do stażu uzupełniającego, który stanowi swoisty zawór bezpieczeństwa na wypadek, gdyby okresy ustalone w oparciu o uregulowania art. 6 i 7 okazały się niewystarczające.

W konsekwencji nie sposób zgodzić się z interpretacją wszystkich omówionych wyżej przepisów prezentowaną przez apelującą zważywszy, że nie taki był cel zamieszczenia tych norm w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, a nadto jest ona sprzeczna z wykładnią gramatyczną jak i systemową.

W rozpoznawanej sprawie tak organ rentowy jak i sąd pierwszej instancji prawidłowo sumowali przebyte okresy składkowe i nieskładkowe oraz wymienione w art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a podniesiony w apelacji zarzut obrazy prawa materialnego jest bezzasadny.

Chybiony jest także, zarzut apelującej wskazującej na naruszenie przepisu art. 328 § 2 k.p.c.. W sprawie oczywistym bowiem jest, że sąd pierwszej instancji wskazał podstawę faktyczną oraz przywołał podstawę prawną szczegółowo wyjaśniając czym się kierował wydając zaskarżony wyrok. W tym stanie rzeczy, odmienna, prezentowana w apelacji interpretacja prawa materialnego, nie uzasadnia skuteczności postawionego zarzutu obrazy przepisu art. 328 § 2 k.p.c.. Postawiony w powyższym stanie rzeczy zarzut obrazy przepisu art. 328 § 2 k.p.c. jest w istocie skargą na niedostatecznie przekonujące argumenty motywacji sądu, co pozostaje bez znaczenia na treść zaskarżonego orzeczenia.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny w Łodzi, nie podzielając zarzutów apelacji oraz nie dostrzegając podstaw, które należałoby uwzględnić z urzędu, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.